

Valtra *Team*

Valtra kundeblad • 1/2008

KOMFORT i mange variasjoner Side 6

Nærprodusert
mat blir mer
og mer populært
Side 10

Marcus Grönholm
– fra rallybilen
tilbake til traktoren
Side 12

Det spirer
og gror i nord
Side 18

Komfort i mange variasjoner, side 6

Leder	3	Sikker matproduksjon begynner ute på jordet	15
Valtra-la-la	4	Forbedring av hvordan traktor og	
Komfort i mange variasjoner	6	redskaper fungerer sammen	16
Perfeksjonist med rette fårer	8	Det spirer og gror i nord	18
Oppvarming med ved blir mer og mer vanlig i Europa	9	A-serien populær blant pløymestrene	20
Nærprodusert mat blir stadig mer populært	10	Hereford-oppdretterne samles i København	21
Rallyverdensmesteren Marcus Grönholm		Valtra's websider får ny layout	21
– Fra rallybilen tilbake til traktoren	12	Sikrer forutsigbarhet og trygghet	22
26684 timer uten problemer!	14	Old-timer: Valmet 502 – verdens mest stillegående traktor	23

**Oppvarming med ved blir
mer og mer vanlig i Europa**
Side 9

**Nærmere samarbeid
mellom traktor og maskin**
Side 16

**A-serien populær blant
pløymestrene**
Side 20

Våre to nye modeller i N-serien ble presentert sist høst og produksjonen er kommet godt i gang. Mottakelsen i markedet har vært meget god og kontraktsinngangen på spesielt N 92 er over all forventning. En erfaren traktorjournalist uttalte: "Her har Valtra kommet med en traktormodell som passer like godt på Vestlandet som på det flate østlandsjordbruket. Med turbin-kopling vil N92 med valg av utstyr tilpasset ditt bruk være den mest fullkomne traktormodellen i 100 HK-segmentet på markedet i dag".

Salget av traktorer i 1. kvartal viste en nedgang på 15,7 % i forhold til fjor. Salget av Valtra derimot viste derimot en økning på 2,8 %-poeng til en markedsandel på 17,8 %.

Det er mange som ønsker seg ny traktor, men som ikke ser behovet for avansert teknikk i alle sammenhenger. Her kommer vår trofaste A-serie til sin rette. Serien har fått nye modellbenedelser i sammenheng med Tier III motorteknologi. Etterspørselen har vært stor og i klassen under 100 Hk er nesten hver 3. solgte traktor en A-serie i 1. kvartal i år.

Valtra har lagt et rekordår bak seg og ble som "vanlig" Nordens mest solgte traktormerke. Lantmännen-konsernet befestet sin stilling og ble Skandinavias største leverandør av traktorer med totalt 2987 enheter. Vårt delelager i Malmö er lagt opp til å betjene en Valtra-bestand på over 54 000 enheter hvorav ca 15 600 befinner seg i Norge. Nok en trygghet til å velge Valtra i tillegg til vår 5 års fabrikkgaranti som stadig flere ser nytten av. Samtidig kan vi tilby deg faste servicepriser i opp til 5 år.

Ha et fortsatt godt forutsigbart år for deg som Valtra-eier.

Med vennlig hilsen

Olav Løberg

Valtra Team

Valtra kundeblad

Utgiver

Valtra Inc., Finland, www.valtra.com

Sjefsredaktør

Hannele Kinnunen, Valtra Inc.
hannele.kinnunen@valtra.com

Redaksjon

Tommi Pitenius, Valtra Inc.
tommi.pitenius@valtra.com

Redaktører

Truls Aasterud, Lantmännen Maskin AS
truls.aasterud@lantmannen.com
Gundel Boholm, Lantmännen Maskin AS
gundel.boholm@lantmannen.com
Sylvain Mislanghe, Agco SA
sylvainmislanghe@fr.agcocorp.com
Lucy Mitchell, AGCO Ltd.
lucymitchell@uk.agcocorp.com
Kim Pedersen, LMB Danmark A/S
kim.pedersen@lantmannen.com
Cinzia Peghin, Agco Italia SPA
cinziapeghin@par.agcocorp.com
Astrid Zollikofer, Valtra Vertriebs GmbH
astrid.zollikofer@valtra.com

Co-ordination Medita Communication Oy

Lay-out Juha Puikkonen

Trykk Acta Print Oy

Foto Valtra arkiv hvis annet ikke er nevnt

Valtra-la-la

De manglet tekst og melodi. Men da dirigent og servicemann Eivind Sandvik løftet armene, lød et begeistret brus fra "Valtra-koret".

Det var ikke motorene fra de 16 Valtra- og Valmet-traktorene som utgjorde koret. Derimot møtte eiere, brukere og familie opp da Valtras servicemann i Sunnfjord, **Eivind Sandvik** dukket opp i den lille bygda Guddal – eller Valtra-bygda på folkemunne – med en journalist på slep. Seansen var en hyllest både til Sandvik og til Valtra.

Etter våronna

Det er midt i mars når Valtra Team får være flue på veggen på Sandviks arena. Det er ikke den travleste perioden i en servicemanns årssyklus. Men om ikke lenge blir nettene korte og arbeidsdagene tette og hektiske.

– Slik klimaet er blitt her på Vestlandet, er det lite aktivitet om vinteren. Det er nesten ikke snøbrøyting, og det er ikke mange som driver i skogen, forklarer Sandvik.

Dermed står timetelleren på mange traktorer i ro fram til våronna. Så braker det løs og "alle" trenger service.

Heldigvis kommuniserer bygdefolket i Sunnfjord godt. Når en i bygda har avtale med Sandvik, vet de andre at han kommer. Og slikt blir det gjerne flere oppdrag av.

– Og skulle det være så mye på en tur at jeg trenger overnatting, er gjestfriheten stor, forteller han.

Liker å farte

Han setter to viktige krav til en jobb. Da Eivind Sandvik i Sunnfjord begynte som servicearbeider for Valtra i 2002, ble begge kravene innfridd.

– Det fine med denne jobben er at jeg får jobbe med det jeg liker aller best, nemlig mekanikk og å farte rundt, sier den tidligere buss- og lastebilsjåføren.

Og det skorter verken på det ene eller det andre. Med en kundeportefølje på mer enn 150 traktoreiere i ni kommuner får hans Citroen Jumper virkelig kjørt seg.

– Med utgangspunkt i Eikefjord, der jeg bor, er det omkring 12 mil til kundene i ytterkant av mitt distrikt, forteller han.

Lange dager

Basen for virksomheten er hjemme på småbruket i Eikefjord, mellom Førde og Florø.

– Det sier noe om veiene her i Sogn og Fjordane at jeg gjerne bruker to og en halv time på de 12 mila til kundene som ligger lengst unna, sier Sandvik.

Med mye reisetid kan dagene fort bli lange. Derfor er Sandvik opptatt av å være fokusert på det han har kommet for å gjøre.

– Jeg har lært meg til å prate med folk mens jeg jobber, sier han.

Trekker veksler på

Maskinsenteret AS i Sogn og Fjordanes største by, handelssenteret Førde, er områdets Valtra-forhandler. Daglig leder Einar Moen er glad for

å kunne trekke veksler på Sandvik. Lovordene sitter løst, og Moen nøler ikke når han hevder at en god servicemann som Sandvik er en forutsetning for et godt salg.

– Eivind utstråler en ro og inngir til tillit.

Det er verdifullt, sier Moen som karakteriserer Sandvik som ekstremt selvhjulpent.

– Ingenting stopper Eivind, sier han.

Ikke noe tull

Angedalselva renner stri en sjelden godværsdag i mars. Elvebredden gror igjen av gråor, ask og selje som skjemma parkanlegget ved sykepleierhøgskolen i Førde. Gravdal Skogsservice har oppdraget med å pynte opp, og har installert seg langs elvebredden med

Terje Møller i Guddal er tydelig på at Eivind Sandviks kvaliteter som servicemann er medvirkende årsak til at så mange i bygda holder seg til Valtra.

I bygda Guddal i Fjaler stiller de fleste med en Valtra eller to.

F.v. Jan Sigurd Kalstad, Hjørdis Møller, Atle Langeland, Svein Kalstad, Magne Guddal, Jarle Langeland, Marie Langeland, Jan Ove Steinseth, Anton Guddal, Ole Kristian Guddal, Ida Heggheim Møller, Terje Møller, Christer Yndestad, Kenneth Hovlandsdal, Arild Yndestad, Terje Hovlandsdal, Reidar Langeland, Liv Solveig Langeland, Gunnar Huseklepp. Trond Nøtsund er også Valtra-eier, men hadde ikke anledning til å bli med på Valtra-festen.

to Valtra 6850 – den ene med tømmerhenger som frakter vekk veden, den andre med en henger for kvist. En dieselslange trenger utskifting, og Sandvik er ikke sein om å utføre oppdraget.

– Egentlig er det ikke noe tull med disse traktorene, sier Jan Tore Gravdal som kompletterer traktorparken med en 455 Valmet.

Lettkjørt

En dieselslange går fort å skifte. Litt mer tid tar det når Sandvik inviterer oss med til Guddal i Fjaler – eller Valtrabygda.

Mellom bratte fjell bidrar 20 melkebønder til fellesskapets behov for mer melk. Men de bidrar også til en unik samling med Valmet og

Valtra. Ikke mindre enn 17 traktorer av nevnte merker må Sandvik holde orden på. Og ikke mindre enn 16 av dem stiller til samling hjemme på gården til **Terje Møller**.

– Jeg synes den er så lettkjørt og fin å arbeide med. Den er fortsatt i full drift, sier Magne Guddal som kommer med bygdas eldste eksemplar, en Valmet 605 fra 1987.

Full avtalebok

Det er tidligere personalsjef i Rolls Royce, ingeniør og politiker – nå melkebonde – Terje Møller som kan skilte med den yngste av traktorene, en staselig Valtra A95.

– Du skal være klar over at tilliten til deg som servicemann er en helt vesentlig grunn

til at vi her i bygda holder oss til Valtra, sier Møller til Sandvik som må ta seg en stor bit av grillpølsa for å skjule sin forlegenhet.

For når alle Valtra-eiere i Guddal – bortsett fra en som måtte kjøre buss – møtes, blir det fest. Kaffe, brus og pølser, menn, kvinner og unger. Og selvsagt traktorprat. Sandvik blir sjanghalet og tilstanden til de velholdte traktorene blir diskutert. Servicemannen noterer stadig i avtaleboka, og planer legges for neste besøk i Guddal.

Det eneste han nå mangler, er en tekst og melodi. Valtrakoret bør få noe mer å bryne seg på enn en brølende hyllest!

■ Kalle Seip
Foto: Kalle Seip

Sandvik er konsentrert om oppgavene.

Du skal ha gode nerver for å bevege deg på de vestlandske veier.

Servicemann Eivind Sandvik (t.v.) og daglig leder i Maskinsenteret AS, Førdes Valtra-forhandler, Einar Moen, lar seg begeistre av den store samlingen Valtraer i Guddal.

Førerkomforten har en klar sammenheng med arbeidets produktivitet og sikkerhet. I et godt planlagt og velutstyrt førerhus kan traktorføreren arbeide raskere, mer nøyaktig og lengre.

KOMFORT

i mange variasjoner

Ergonomi, komfort og sikkerhet anses å være karakteristiske egenskaper hos Valtra-traktorene. Komfort er i seg selv et komplekst ord, men i sammenheng med traktorarbeider tenker man ikke på å legge og slumre på sofaen uten slike egenskaper som gjør at traktorføreren orker å konsentrere seg om arbeidet sitt, bruker traktoren produktivt og fremdeles er like pigg etter arbeidsdagens slutt.

Her kunne man bruke termen "aktiv komfort" på samme måte som man snakker om aktiv og passiv sikkerhet når det gjelder biler.

Komforten begynner med at det er lett stige opp i førerhuset. Man finner en bekvem stilling i setet. Markedets beste ratt passer bra i hendene. Valtra's filosofi er at det skal være så lett som mulig å kjøre traktor og betjenings-

organene skal fungere logisk. Sikten er utmerket og takket være det kileformede motorpanseret ser man bra på nært hold, også mot forhjulene. Førerhusinnredningen er fin og fremhever praktisk, nordisk formgivning.

Å kjøre en Valtra-traktor er nesten som å kjøre en bil. Blinklysene slås automatisk av etter en sving. Støynivået er lavt og SisuDiesels common rail-motorer har en behagelig lyd. En pikant detalj er HiTech- og Advance-modellenes lave tomgangsturtall da parkeringsbremsen ser satt på.

Fjæringens forskjellige muligheter

Traktorens fjærende element har vært dekkene og setet, men nå kan man øke komforten med ulike fjærende konstruksjoner. På N-serien fra modell N101 får man som ekstrautstyr hydro-pneumatisk foraksselfjæring samt

førerhusfjæring som er konstruert med spiral-fjærer og støtdempere. T-seriens foraksselfjæring Aires fungerer helt med trykkluft og den er kombinert med tilsvarende førerhusfjæring som på N-serien.

Utviklingen går fort fremover. Semi-aktiv fjæring er nå mulig å få og den forbedrer kjørekomforten under alle forhold. Man snakker om passiv fjæring da man har en fjær og en støtdemper i tilkobling til den. Fjæren og dempingen er valgt ut fra det gjennomsnittlige behovet. Semi-aktiv fjæring snakker man om da dempingen kan reguleres basert på informasjon fra givere som registrerer bevegelsen.

Aktiv fjæring er det da bevegelsen måles og avgjør hvor stor ytre energi som fjæringen tilføres for å korrigere fjæringsbevegelsen. Denne teknikken er utviklet, men er enn så lenge dyr. Semi-aktiv fjæring har derimot blitt

Semiaktiv AutoComfort førerhusfjæring er noe helt unikt i traktorverdenen. Den har blitt belønnet med Innovasjonsmedalje i sølv på Agritechnica-messen.

De elektronisk styrte og oppvarmede speilene forbedrer sikten og sikkerheten.

Det ventilerte Valtra Evolution-setet har også fjæring sideveis, justerbart korsryggstøtte og automatisk innstilling etter førerens vekt.

utviklet så langt at den nå kan settes i produksjon.

Dersom man vil forbedre kjørekomforten, må man kunne regulere støtdempingen for forskjellige kjøreforhold. På vegen skal støtdempingen være "myk", men i terrenget skal dempingen være "hard", ettersom myk fjæring f.eks. førerhusets krenkning merkbart.

På Agritechnica-messen fikk Valtra sølvmedalje for sin semi-aktive AutoComfort førerfjæring, som automatisk tilpasser seg ulike kjøreforhold. Systemet består av elektronisk styrte støtdempere, nivågivere og en styreenhet som er koblet til traktorens CAN-bus. Med styringen reguleres en proporsjonalventil, som endrer væskemengden forbi stempellet i støtdemperen.

Valtra har i samarbeide med ZF Sachs tilpasset CDC-metoden (Continuous Damping Control, kontinuerlig regulering av støtdempingen), som kan regulere støtdempingens stivhet med to millisekunders mellomrom utgående fra bevegelsesinformasjon fra nivågiveren og CAN-bussens informasjon om kjøresituasjonen. Den gir informasjon om bl.a. skifting av retning eller innbremsning, hvorved systemet velger en funksjon som forhindrer slag i førerhuset.

Da man dessuten har Aires foraksel med luftfjæring, varsler forakselens nivågiver om en hump som bakhjulene snart kommer frem til. Dette er et verdifullt tillegg til regulerings-systemet. De egentlige fjæringselementene er luftfjærer som beholder førerhusets posisjon uavhengig av belastning. Semi-aktiv fjæring

kan fås som ekstrautstyr fra begynnelse av dette året på Advance- og HiTech-modellene i Valtra's T-serie.

Sittekomfort

Fjæringen kompletteres av setet, då det er riktig valgt. Til N- og T-seriene kan man nå få setet Valtra Evolution, som har mange egenskaper som øker komforten. Først og fremst stiller seg inn helt automatisk etter førerens vekt. På denne måten fungerer setet alltid optimalt uten at skifting av fører gir noe problem. Høyden stiller man enkelt inn med en spak. Støtdempingens mykhet eller hardhet kan reguleres.

En ny, etterlengtet egenskap er at setet fjærer sideveis. Det skåner ryggraden. Fjæringen sideveis kan ved behov låses på samme måte som setets fjæring i kjøreretningen.

Evolution-setets overflate består av et material som puster og under overflaten finnes et material som inneholder aktivt kull. Under dette finnes kanaler der det strømmer tørr, avkjølt luft, som fjerner svette og gjør setets overflate behagelig avkjølt. Med tanke på vinteren er det montert setevarme. Det er viktig at setets overflate har riktig temperatur. Svetten avledes dessuten uten at det oppstår trekk. Man trives på et slikt sete.

Det finnes store innstillingsmuligheter. Setet er opprinnelig bredere enn et vanlig sete. Sitteputens lengde har en justeringsavstand på 60 mm og en hellingsvinkel mellom 3 og 11 grader. Korsryggstøtten og høyden på støtten

kan stilles inn optimalt tilpasset din egen rygg. Det venstre armlenet er justerbart. På høyre side har man enten et tilsvarende eller et HiTech- eller Advance-armlene.

I utformingen av setereguleringen har man tatt hensyn til ergonomien slik at man lett kan skille de ulike reguleringene fra hverandre og det er lett å bruke dem. Valtra Evolution gi best tenkelige sittekomfort.

Komfort à la Carte

I Valtra's grunnkonstruksjon har komfort og sikkerhet blitt tatt hensyn til, men med ulike typer ekstrautstyr kan traktoren utrustes slik at den optimaliseres til de arbeidet som den skal utføre. De elektronisk stillbare og oppvarmede sidespeilene er større enn vanlige speil og gir god sikt bakover.

Automatisk air condition holder luften i førerhuset akkurat slik man ønsker den. Som arbeidslys bakover kan man få kraftige Xenon-lykter. Med Infolight-utstyret blir traktorens sidebelysning effektivere.

Avhengig av land reduserer EcoSpeed støyen og drivstofforbruket ved at traktoren har et motorturtall på 1800 o/min i 40 km/t. Det lønner seg å se nærmere på EcoPower-modellene N111e og T151e, som gjør at man kan arbeide uten stress.

Ta en titt på Valtra's à la Carte-utrustning og skreddersy din egen traktor slik at den blir bekvem.

■ Hannu Niskanen

Perfeksjonist med rette fårer

Han kan skilte med en andreplass i VM i en idrett som er større i engelsk-talende land enn ski er i Norge.

– Jeg måtte fraktes til hotellet i politieskorte. I løpet av de to dagene tevlingene foregikk i Irland var det 180.000 tilskuere til stede. Det var så stort fokus på deltakerne at vi ikke kunne regne med å komme oss tilbake til hotellet alene, forteller Harald Huser.

En bragd

Episoden Huser minnes, er fra VM i pløying i 1996 i Irland. Den gangen rakk han ikke helt opp på pallen. Men tre år senere var han nesten uslåelig. Den ene av konkurransens to dager endte han på sølvplass i klassen for teigplog under VM i Canada. Totalt ble han fjerdemann. Definitivt en bragd av en nordmann i konkurranse med profesjonelle utøvere fra hele verden.

– Østerrikerne ligger i treningsleir i flere uker før en konkurranse, og engelskmennene reiser rundt og konkurrerer hele sommerhalvåret. De er godt forberedt, forklarer Huser.

Brukte fritida

Omgitt av store, slake jorder på hjemgården Olstad i Gjerdrum i Akershus er omgivelsene perfekte for en som vil vie konkurranseinstinktet til tevlingspløying. Når faren, **Leif Jakob Huser**, i tillegg er verdensmester i samme idrett tilbake til 1970, er det full klaff både på arv og miljø.

Fra han var 15 år var blikket innrettet på snorrette fårer.

– Vi var flere ungdommer her i bygda som brukte helger og ettermiddager til å trene på å pløye, forteller Huser.

Harald Huser har vært nær ved å ta hjem verdensmestertittelen. Fortsatt hevder han seg godt i nasjonale konkurranser. Mange ganger i løpet av konkurransen må Harald Huser justere utstyret.

Fortsatt god

Etter å ha deltatt i VM ni ganger – Frankrike, Irland, England, Danmark, Tyskland, Kenya, New Zealand, Sveits og altså Canada – har han trappa ned på tevlingspløying. Status som pappa satte nye krav til å prioritere tidsbruk.

– Men så lenge jeg fortsatt klarer å hevde meg, deltar jeg i NM og fylkeskonkurranser, sier Huser som alltid bruker Valtra når han konkurrerer – enten sin egen eller en traktor som Valtra stiller med dersom konkurransen foregår langt hjemmefra.

Huser har åpenbart ikke glemt gamle kunster. Fortsatt regnes han som den største favoritten til NM-tittelen, og dermed til å bli kvalifisert til VM-deltakelse.

– Men jeg har gitt fra meg plassen, sier han.

Likevel er det viktig for ham å opprettholde kontakten med det voksende miljøet.

– I dag har stadig flere unge oppdaget gleden ved tevlingspløying.

Justering og kontroll

– Du må hele tida være opptatt av detaljer, sier Huser.

Han bruker ikke store fakter og er tydelig og presis når han forklarer om åpningsfårens retthet, bredde, dybde og renhet.

– Det er viktig å være en rolig person når du skal konkurrere i pløying, presiserer han.

Ryggens høyde og utseende, fårens retthet, dybde og bredde, og for ikke å snakke om måling og centimeterpresis forberedelse til slutfåren.

– Jeg er av og på traktoren mange ganger for å kontrollere og justere i løpet av en tevling, sier Huser som til daglig lar sin perfeksjonisme komme flypassasjers sikkerhet til gode gjennom jobben på Oslo lufthavn Gardermoen.

■ Kalle Seip
Foto: Monica Løken Skjønhaug

Du skal være perfeksjonist og opptatt av presisjon og detaljer for å pløye snorrette fårer.

Oppvarming med ved blir mer og mer vanlig i Europa

Energi fra tre gir bøndene innsparinger og ekstrainntekter for entreprenørene

Et fat med råolje (159 liter), kostet i begynnelsen av året for første gang over 100 dollar. Dieselpriisen pr. liter i Europa varierer basert på hvilket land det gjelder og hvilke skatter som legges på grunnprisen, men ligger i snitt på 1 Euro. Da verdens oljeresurser i alle fall ikke øker, kommer oljeprisen ganske sikkert til å stige fremover. Prisen på mange andre energiformer følger etter.

– Nå er det etterspørsel etter treenergi overalt i Europa, forteller adm.dir. Petri Piipari ved Säättötuli Oy, som produserer utstyr for oppvarming med biobrensel.

Säättötuli har vært i bransjen i 23 år og produserer ca. 400 brennenheter pr. år. Størstedelen går til landbruk, men Säättötuli's innretninger varmer også områder med våningshus, fiskeoppdrettsanlegg, drivhus, industribygg og vanlige bolighus. I det kalde Finland finnes det oppvarming med bioenergi på nesten hver tredje gård. I takt med de høye energiprisene har etterspørselen økt også utenfor Skandinavia og selskapet eksporterer til 11 lander.

Risto Piipari har ledet Säättötuli som har produsert utstyr for oppvarming med bioenergi i 15 år. Og han har betydelig lengre erfaring med innsamling av energived og vedproduksjon.

– Gjennomsnittsstørrelsen på biobrennere i dag ligger på 150–250 kilowatt. Et varmesystem varmer f.eks. et bolighus, en maskinhall, et grisehus og en korn tørke, forteller faren til Petris.

Med samme utstyr fra Säättötuli kan man brenne både flis, trepellets, brenntorv, korn, halm og til og med deponering av døde produksjonsdyr. Fyren kan også styres med oljebrenner og el.kolbe som reservesystem.

Fra tre til aske med hjelp av traktoren

I de nordiske landene er det vanligste trebaserte biobrenselet flis. I Mellom-Europa er det noe vanligere med trepellets, som opprinnelig er treflis/sagmugg som er sammenpreset uten bindemiddel. Tettheten hos trepellets er omkring fire ganger flisens tetthet.

– Trepellets av jevn kvalitet er det beste biobrenselet. Flis har dårligere varmeverdi og er utsatt for fukt, men betydelig billigere. Det er lett å produsere flis selv eller med hjelp av en entreprenør som tar utgangspunkt i gårdens skrapved, forteller Risto Piipari.

Ideell flisfuktighet er 20–25 % og maks. fuktighet er 40 %. Fuktig flis gir betydelig mindre energi og kan dessuten fryse fast i innmatningsorganene når det er skikkelig kaldt. Halm og korn er en anelse mer krevende brensel bl.a. med tanke på automatisk innmatning og utmatning av aske.

Oppvarmingssystemene kan automatiseres helt og de kan overvåkes via mobiltelefon. Automatikken styrer innmatningen av brensel og utmatningen av aske, samt hindrer ilden fra å nå fra kjelen til innmatningen.

– Oppvarming med bioenergi er jo ikke like problemfri som f.eks. elektrisk oppvarming, konstaterer Petri Piipari.

For Risto Piipari er det en hjertesak å utnytte treenergien. Han har akkurat anskaffet en Valtra N121 med full skogsutrustning for innsamling og bearbeidelse av energived. Med traktoren samler han ikke bare inn energived, transporterer den, hugger den opp og legger den på lager. Han planlegger også å spre asken ut som gjødsel i skogen med traktor. Dersom flisen er godt forbrent oppstår det faktisk bare ca. 0,3 % aske regnet ut fra den opprinnelige vedmengden.

■ Tommi Pitenius

Treenergi er et bra alternativ for oppvarming av gårder. Brenselet finnes det normalt mer enn tilstrekkelig av. Med utstyret på gården kan man fremstille flis. Brenselet er rimelig og tilgangen på virket bestemmer man selv. Vedproduksjon er også miljøvennlig, ettersom et voksende tre binder like mye kuldioksid som frigjøres når det brennes.

Rudolf Karg og familien lager pølser og andre kjøttprodukter fra gårdens egne griser.

Slakter på egen gård og på hjul

Rudolf Karg, som er utdannet slakter, tilbringer stor del av sine pensjonistdager i kommunen Baar/Ebenhausen i distriktet Pfaffenhofen 12 kilometer sør for Ingolstadt i Tyskland. Han driver en gård med 300 dekar og 150 griser sammen med kona Paula, tre sønner og datteren Silvia.

Han og kona giftet seg i 1965, og siden det har de skaffet seg ekstra inntekter ved slaktning og produksjon av kjøttprodukter hjemme på gården. I 1989 måtte han kutte ut potetdyrkingen på grunn av en alvorlig sykdom. Da måtte de finne et nytt ben å stå på for gårdens virksomhet.

Da en av sønnene, Rudolf, også utdannet seg til slakter, besluttet de å gå over til direkte salg. I 1990 lånte familien Karg en salgsbil, som de utstyrte på en egnet måte og kjørte rundt på ukemarkeder i regionen. Ved 17-tiden var alt utselgt, med unntak av den siste biten med røkt kjøtt. Den biten gav Karg til den som var ansvarlig for markedet og som fremdeles er Karg's trofaste kunde. Etter denne store fremgangen bygde Karg sin egen salgsbil.

Karg overlot gården sin til sønnen Rudolf år 2005, men han kjører fremdeles til markedene innenfor en radius på ca. 100 kilometer og selger gårdens produkter. Vanligvis har

han med seg den yngste sønnen Richard. Mellom markedene kjører han til ulike steder og betjener kundene sine som en ambulerende slakter og kjøtthandler.

I 1991 bygde de en liten salgsavdeling hjemme på gården. Nå slakter de seks griser hver uke med en slaktevekt på 140–150 kilo i slakteriet i Ingolstadt. Slaktene tas hjem til gården der de foredles til pølse og selges direkte til forbrukerne. Dessuten kjøper Karg dyrene fra en kjent oppdretter.

I 2008 kommer de til å bygge en større salgsavdeling og et nytt pølsekjøkken på gården. De har ingen planer om å øke størrelsen på virksomheten da Karg ikke ønsker å måtte ansette flere personer.

Den eldste sønnen Max, som er utdannet mekaniker, er ansatt hos en bilprodusent og hjelper sin bror med gårdsdriften. En A95, som ble registrert i 2005 har allerede over 1 000 driftstimer og takler de fleste arbeidsoppgavene.

■ Josef Wiedemann

NÆRPRODUSE MER OG MER

Nærprodusert mat gir nor
avkastning

Hva betyr nærprodusert mat? For noen er det mat som produseres i hjembyen, på hjemstedet eller i hjemlandet. For andre betyr det de matrettene som man spiste hjemme som barn f.eks. i julen eller under andre høytider.

For en bonde betyr nærprodusert mat at den selges til forbrukerne via så få mellomledd som mulig, i beste fall direkte fra gården.

Den som spiser nærprodusert mat vet hvor og hvordan maten har blitt produsert. Den er ferskere enn mat som har kommet lengre vekk fra og den

Ostemeieri i Fidenza

Brødrene Luigi, Giorgio og Nadio Bertinelli's gård ligger i småbyen Fidenza, i hjertet av det distriktet der den mest kjente og beste italienske osten Parmigiano-Reggiano produseres.

Parmigiano-Reggiano-parmesan er sterkt forbundet med det området der den først ble produsert. Både melkeproduksjonen og osteproduksjonen skjer i området Parma, Reggio Emilia og Modena samt i et område i landskapet Bologna på venstre side av elva Reno og i området Mantova på høyre side av Po-elva.

Brødrene Bertinelli har en gård på 850 dekar der de produserer hvete og høy. I driftsbygningene finnes 80 kyr, hvorav 50 produserer melk.

For ca. fem år siden bestemte Bertinelli-brødrene seg for å begynne å produsere egen Parmigiano-Reggiano.

RT MAT BLIR POPULÆRT

malt produsenten bedre og mer arbeid

inneholder mindre konserveringsmidler. Nærprodusert mat smaker bedre da den er fersk. Transportavstandene er kortere og produsentene trenger ikke å pakke produktene så godt som dem som kommer langt vekk fra.

Ved produksjon av nærprodusert mat får produsenten ofte bedre lønn for arbeidet sitt enn om maten selges via foredlingsindustrien og butikkjedene. Derimot kan markedsføring og salg av maten være svært arbeidskrevende. Dessuten må man investere i foredling og lager.

Christopher (til venstre) og Simon med Aberdeen Angus som skal til deres gårdsbutikk eller Waitrose Supermarkets.

Bertinelli's gård har helt fra starten levert melken sin til dem som produsenter parmesanost. For ca. fem år siden, da avkastningen stadig sank, besluttet brødrene å begynne å produsere sin egen Parmigiano-Reggiano.

De bygde et lite ysteri, der brødrene Luigi, Giorgio og Nadio foredler de 1 000–1 200 liter melk som kuene deres produserer daglig. Hver dag blir ca. to 40 kilo's oster ferdige. Brødrene sier at forandringen naturligvis har medført mer arbeid, men nå kan gården klare seg i fremover og krisen er overvunnet.

For fire år siden investerte brødrene også i en ny Valtra 6750 EcoPower, som de kjøpte av Valtra's forhandler Ditta Bettati

Andrea i Parma. Nå er Valtra'en kjørt 1 500 timer. Den brukes først og fremst i høybergningen og til transport. I følge Bertinelli-brødrene er traktoren lett å bruke, bekvem å kjøre og rask. Den passer spesielt bra til transportkjøring. Takket være lavturtallsmotoren er drivstofforbruket lavt, hvilket også bidrar til lavere generelle kostnader på gården.

■ Franco Scorsi

Gårdsbutikk ved vegen

Familien Mead har hatt gården sin i Wilstone i nær 300 år. Fetterne Simon og Christopher Mead driver gårdens 3 000 dekar som én virksomhet med navnet P E Mead and Sons. Direktesalget startet på 60-tallet, da produktene ble lagt på et salgsbord og kundene betalte etter selvbetjenings-prinsippet.

– I starten fungerte dette bra, men dessverre finnes det tre slags kunder: noen betalte, andre betalte ikke og en del tok både produktene og pengebeholdningen, kommenterer Christopher ironisk. Men erfaringen viste i alle fall at det finnes muligheter. Man tok i bruk et salgsbord som ble overvåket av personale, og deretter ble det bygd en butikk nær den gamle plassen ved vegen.

– Det finnes ingen større bosetning i nærheten, men på i en viss avstand finnes flere småsteder: Aylesbury, Tring og Hemel Hempstead, forteller Simon.

– Det er viktig at man får mange slags produkter i butikken. Kundene kommer ikke hit bare for å kjøpe kål og kjører deretter et annet sted for å kjøpe gulrøtter.

Butikken ble utvidet i 2003, da stallen ble ombygd til butikkløkal. I butikken selges nå kjøtt av gårdens egne Aberdeen Angus-kyr. I butikken selges også lammekjøtt av lam fra gårdens 60 får.

– Dyrene slaktes og kjøttet pakkes et annet sted. Svinekjøtt, svinekjøttprodukter og annet kjøtt får vi fra andre lokale leverandører, forklarer Simon.

Utvalget ved Mead's gård har blitt utviklet etter hvert.

– Vi begynte f.eks. å selge ved fra trær som ble hugget på gården vår. Etterspørselen ble betydelig større enn hva vi kunne levere.

Derfor begynte fetterne å kjøpe opp virke som ble brukt til brenselved og solgte pr. kubikkmeter eller i vedsekker. Etter hvert begynte vi også å selge annen fast brensel, gassflasker og kull som ble produsert på egen gård. Da butikken solgte lokalprodusert eplesaft, begynte man også å tilby kundene saftpressing og konserveringstjenester. Andre produkter som selges er f.eks. kaker, hermetikk, honning og håndverk. Dessuten finnes det et te-rom.

Det vennlige personalet har utvilsomt bidratt til butikkens økende popularitet. Arbeidet er inndelt i arbeidsskift for hver ukedag. På lørdagene og søndagene har vi det mest travelt og de planlegger en utbygning snart.

– I sortimentet inngår allerede mange forslag.

I nærheten er det mange små gårder og hesteeiere, og på dette området kan vi utvikle vår virksomhet. Samtidig skaper vi plass for en utbygging av hovedstallen, sier Simon.

– Ettersom kundene oftere vil vite om matens opprinnelse, finnes det allerede flere landbruksprodusenter som leter etter egnede salgssteder.

Det er ikke lett å oppnå en lønnsom forretning for lokale produkter, men det gir lønn for strevet. I Simon's og Christopher's tilfelle har det gitt mulighet til bedre lønnsomhet.

■ Roger Thomas

Rallyverdensmesteren Marcus Grönholm Fra rallybilen tilbake til traktoren

I Ingå havn, mindre enn hundre meter fra stranden, finnes det røde, velproportjonerte kjøpesenteret Strand, som harmonisk smelter inn i landskapet blant trehusene og nær den steinkirken fra middelalderen. I kjøpesenteret møter vi en opptatt mann som ser kjent ut.

– Her holder jeg til for tiden. Jeg er løpegutt og altnuligmann, sier Marcus Grönholm.

Etter en nærmere prat kommer det frem at den doble rallyverdensmesterens nåværende arbeid ikke er begrenset til løpegutt-jobb, men det er mange oppgaver som hviler på skuldrene hans.

– Da jeg sluttet å kjøre rally trodde jeg at livet skulle roe seg litt. Men det er fremdeles merkelig fullt på kalenderen. Den største delen av tiden min går med til å drive kjøpesenteret sammen med Tessa. I tillegg har jeg jordbruket, jeg har fremdeles PR-opdrag for

Ford samt intervjuer som dette blir det flere ganger i uken, forteller Grönholm.

Marcus Grönholm begynte sin karriere innen motorsporten med motocross 1981, samme år som faren Ulf døde under rally-trening. I 1987 begynte han selv å kjøre rally, da en kneskade satte stopper for fortsatt motocrosskjøring. Samme år ble han også bonde på heltid.

– Den tiden hadde jeg omkring 650 dekar dyrket mark. I begynnelsen var rally bare en hobby. Etter hvert begynte rallykjøringen å ta mer tid og jeg hadde problemer med å konsentrere meg med både jordbruket og rally. Jeg husker en høst da jeg tresket korn om dagen og passet på tørkingen og nettene, og på morgenkvisten trente jeg til Jyväskylärrally'et. Det ble ikke til noen ting.

På slutten av 1990-tallet ble Marcus og kona Teresa enige om at Marcus skulle satse på rally et par år. Hvis det ikke ble noen fremgang, skulle han kutte rallykjøringen og konsentrere seg om jordbruket igjen. I flere år tidligere hadde det blitt hugget mye tømmer for å finansiere rallykjøringen.

– Først på slutten av to-årsperioden begynte fremgangen å komme og Peugeot ansatte meg som fabrikkjører. Samtidig fikk jeg mer tålmodighet. Tidligere hadde jeg vært for opptatt med å vinne hver spesialstrekning – og da havnet jeg på taket i grøfta.

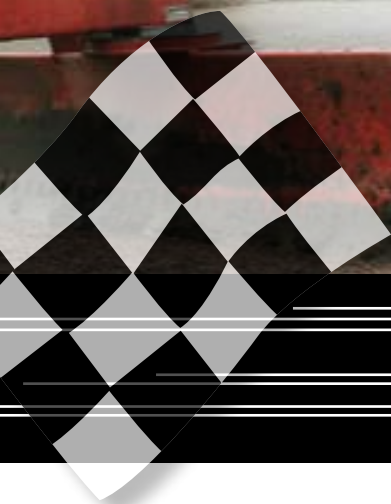
Rallykarrieren pågikk frem til 2007, da Marcus ga beskjed om at han sluttet. Offentlig uttalte han at en av årsakene var at han ville tilbringe mer tid sammen med familien sin.

” Etter hvert begynte rallykjøringen å ta mer tid og jeg hadde problemer med å konsentrere meg med både jordbruket og rally. ”

Dobbelt verdensmester i rally Marcus Grönholm avsluttet sin rallykarriere og gikk tilbake til gården sin. De dyrkede arealene er fremdeles forpaktet av en fetter, så traktoren brukes for det meste til transport med tilhenger og til vegvedlikehold.

Kjøpesenteret Strand er kona Teresa's prosjekt. Tessa eier kjøpesenteret, som er på 2000 kvadratmeter, og driver treningssenter, restaurant, klesbutikk og gavebutikk der. Leietakere er i tillegg frisørsalong og andre forretninger.

– Jeg forpaktet bort jordene mine til en fetter i tiden jeg kjørte rally. Men jeg vet nok fremdeles hva som produseres der og av og til hjelper jeg til, f.eks. under korn tørkingen. Traktor kjører jeg mest når noe skal transporteres med tilhenger, og så bruker jeg skrape eller brøyte veiene, forteller Grönholm.

Han tror ikke at han kommer til å gå tilbake til et liv som bonde på heltid

– Kjøpesenteret, som er 1 år gammelt, sysse setter oss helt nå. Dessuten kjennes det ut som om jeg ikke har hengt med mens jeg kjørte rally, for det har hendt mye i jordbruket i løpet av disse årene. Hvis sønnen Nicklas vil begynne å drive jordene, så er de i god stand, uttrykker Marcus.

Valtra sponset Grönholm siden 1993, lenge før fremgangen begynte å komme. Mange andre Valtra-bønder har også vært fremgangsrike i rally, blant andre Tommi Mäkinen, Juha Kankkunen, Ari Vatanen og Carlos Sainz.

– Kanskje bøndene har bedre mulighet til å trene på sine egne jorder eller på private veier. Dessuten er bøndene vant med til å arbeide med forskjellige slags maskiner. Tommi Mäkinen og jeg diskuterte alltid kortinnhøstningen, treskingen, traktorer og annet om høsten under pausene i rallykjøringen.

Marcus har fortsatt kontakt med rallymiljøet. Han kjører fremdeles ved Fords demonstrasjoner og kjører selskapets gjester med WRC-bilen. Han har også lovet å kjøre tester når det er nødvendig. Men nedgangen i VM-serien er beklagelig.

– I 2002 var vi syv eller åtte som hadde muligheter til å bli verdensmester. Nå er antallet toppførere og -lag blitt mye mindre. Kostnadene har også blitt altfor høye. Enklere biler kunne være en løsning, men det liker ikke publikum eller førerne, sier Grönholm.

■ Tommi Pitenius

Marcus "Bosse" Grönholm

Født 5.2.1968

Familie Kona Teresa og barnene Jessica, Johanna og Nicklas

Utdannelse Bonde fra Västankvarns lantbruksinstitutt

Rallykarriere Verdensmester i rally i 2000 og 2002, finsk mester første gang i 1994

Jordbruk Slektsgården Skallas i Rådkila i Ingå. 1060 dekar dyrket mark og like mye skog

Produksjon Hvete, korn og rypss

Traktor Valtra N101 HiTech

26684

timer uten problemer!

Den allsidige Bengt Johansson har bare Valtra-traktorer på gården sin i Horred. Bengts Valmet 615M fra 1986 vant ATLS driftstimekonkurranse med sine imponerende 26.684 driftstimer og fungerer fremdeles problemfritt.

– For meg er Valtra det opplagte valget ettersom de er slitesterke, smidige og uten problemer.

Bengt Johansson driver landbruk og maskinstasjon med sagbruk på Skogsåkra gård i Horred. På gården har han 130 ammekyr, 150 ungdyr og utover dette benytter han 2800 dekar åker og beitemark fordelt på 180 arealenheter. For å klare både landbruket og sagbruket har han tre traktorer – alle Valtra. Foruten Valmet 615M som brukes på sagbruket, har Bengt en rammestyrte XM130 samt en lavturtalls og mer miljøvennlig 8350.

– Jeg har hatt 8 Valtra-traktorer siden jeg startet virksomheten. For meg har det blitt bare Valtra-traktorer ettersom de har fungert utrolig bra og gitt minimalt med problemer i forhold til antall driftstimer.

Både Valmet 615M og XM130 ble kjøpt på Valtra Center i Kungsbacka mens 8350'en ble kjøpt hos Lantmännen Maskin i Halland. Kontakten med Valtra Center og Lantmännen Maskin i Halland har alltid vært god. Derfor anskaffet jeg også en kran som er spesielt utformet for Valtra-traktorer hos Lantmännen Maskin.

– Etter kjøpet har kontakten med selgerne vært begrenset da jeg ikke har hatt større problemer med traktorene. Men når jeg har hatt behov for hjelp, så har servicen fungert bra.

Solid, slitesterk og smidig maskin

Ved kjøpet i 2004 hadde Valmet 615M alt gått 24 000 timer. Men ettersom traktoren var i veldig god stand så ikke Bengt dette som noe problem. Frem til i dag har traktoren gått ytterligere 2684 timer og fungerer utmerket til arbeidet ved sagbruket. Først og fremst bruker Bengt traktoren sammen med kranen i skogen, der den er perfekt til lasting av tømmer.

– Traktoren går kjempebra og er perfekt til kjøring og arbeid i skogen.

Men Valmet 615M er ikke bare en skogs-traktor og Bengt utnytter den også i høyonna, blant annet til transport.

Bengt anser at Valmet 615M er kjempebra til disse gjøremålene ettersom den er smidig, har liten svingradius samt går mykt takket være converteren. Kranen hjelper til ved ujevnt underlag og skulle traktoren vise tegn til å velte, er det ikke noe problem å komme opp igjen da kranen alltid er der.

Ingen annen traktor enn Valtra

– Skulle jeg kjøpe en ny traktor i dag, ville det uten tvil bli ny Valtra-traktor. Dette er basert på at de er smidige, lettkjørt og solide.

Liknende historier om Valtra finnes rundt om i hele verden. **Xaver Bayerlein's** Valmet 6400 har gått 19 500 timer i skogsarbeid. I Finland har **Ilkka Korhola's** Valmet 8400 gått 27 500 timer, og motoren og girkassen har aldri vært åpnet.

■ Sandra Persson

Det har blitt mange timer inne i den solide og komfortable Valmet 615M.

Sikker matproduksjon begynner ute på jorden

– de nye bestemmelsene for primærproduksjonen må man bare tilvenne seg

De nye europeiske forskriftene om mat-hygiene trådte i kraft for to år siden. Den angir ansvaret som en aktør i matproduksjonsbransjen har for å sikre tilfredsstillende sikkerhet. Primærprodusentene har også blitt tatt med blant aktørene i matbransjen slik at farene for matsikkerhet skal kunne holdes bedre under kontroll helt fra jord til bord.

– Dette er fremdeles nytt for både primærprodusentene og tilsynsmyndighetene, sier **Maija Hatakka**, direktør for det finske næringsmiddeltilsynet Evira.

Bare i Finnland innebærer den nye lovgivningen at tilsynsmyndighetene fikk 60 000 nye overvåkningsobjekter, hvor allerede en fjerdedel har stått under kontroll når det gjelder melkehygiene. Jevn overvåkning over hele landet er en utfordring for myndighetene samtidig som egenkontrollen og aktørenes ansvar blir enda viktigere i hele produksjonskjeden helt fra primærproduksjonen.

Egenkontroll også i primærproduksjonen

Primærproduksjon er dyrking og høsting av bl.a. grønnsaker, rotfrukter, frukt, bær og sopp som er beregnet for konsum. Her inngår også melkeproduksjon, innsamling av honning, fiske og fiskeoppdrett, eggproduksjon, jakt samt innsamling av ville bær og vekster.

Siden mars i fjor har primærprodusentene i EU-området vært tvunget til å registrere seg hos mattilsynet og det har vært krevd en skriftelig beskrivelse av aktørenes egenkontroll.

– For plukking av viltvoksende sopp og bær kreves det ingen registrering og ingen skriftelig beskrivelse av egenkontrollen, men også der er

det viktig å følge hygieniske arbeidsmetoder. For at produktene skal kunne spores, må den som tar imot sopp og bær føre en oversikt over hvem produktene er kjøpt av, nevner Hatakka.

Gårdene må ha en skriftelig beskrivelse av de tiltakene som er viktige for hygien og sikkerheten, f.eks. hvordan lokalene og dyrene holdes rene, hvordan fôr- og vannkvaliteten overvåkes, bekjempelse av skadedyr, avfallshåndtering, bruk og oppbevaring av fôrtilsetninger, medisiner, desinfiseringsmidler, gjødsel og farlige kjemikalier.

Egenkontrollens innhold varierer mye innenfor ulike typer produksjon. Mange bransjeorganisasjoner har laget brukbare modeller for sin bransje. Dessuten må primærprodusenten oppbevare en del opplysninger for at det ved behov skal være mulig å spore produktene. Bokføring kreves f.eks. når det gjelder kvaliteten på det vannet som brukes i produksjonen og fôret som gis til dyrene, prøver som tas på produkter og dyr samt dyr som har blitt tilført og sendt bort fra gården.

Friske dyr – sikker mat

Dyrenes helse har stor betydning for matsikkerheten. Målet for EU's strategi for dyrehelsen 2007–2013 er å tilby de beste betingelsene for overvåkning av dyresykdommer i Europa. Prinsippene er "heller forebyggende tiltak enn helbredelse".

Faren for næringsmiddelsikkerheten utgjøres av visse zoonoser der de viktigste i denne sammenhengen er smitte som spres fra dyrene via mat for mennesker. Av dem er salmonella, campylobakterier, listeria og medisiner viktige årsaker til matforgiftninger.

Farefaktorer ved håndtering av frukt og grønnsaker

Det vannet som brukes i primærproduksjonen er vesentlig for næringsmiddelsikkerheten.

– Det er viktig at man har begynt å legge vekt på kvaliteten av det vannet som brukes i primærproduksjonen. I løpet av de siste årene har det forekommet flere omfattende matforgiftningsepidemier som følge av norovirus i de nordiske landene. Årsaken har man sporet tilbake til forurenset, dypfryst, importert bringebær. Årsaken til forurensingen mistenkes å være vannet som har vært brukt i primærproduksjonen, uttaler Maija Hatakka.

Yersinia pseudotuberculosis, som trives i lav temperatur, har forårsaket omfattende epidemier i Finland i løpet av de siste årene. Årsaken til et flertall av epidemiene har vært innenlandsproduserte gulrøtter som har vært lagret lenge.

Salmonella under kontroll

Salmonella, som er underlagt streng kontroll i de nordiske landene, har også blitt tatt mer på alvor i Europa etter en kartlegging i EU, der en høy forekomst av salmonella ble påvist på gårder med eggproduksjon i mange europeiske land. I de nordiske landene er situasjonen om salmonella hos produksjonsdyr og i kjøtt og egg, internasjonalt sett godt. Dette er et resultatet av langvarig nasjonalt bekjempelsesarbeid. I mange andre land har man først nå begynt å bekjempe salmonella i primærproduksjonen.

– Primærprodusentene må også ta sin egen helse alvorlig. En salmonellasmittet person kan, selv uten symptomer, spre smitten og forårsake matforgiftning, advarer ekspertene.

■ Tiinu Wuolio

Forbedring av hvordan **traktor og redskaper** fungerer sammen

Gras- og høyproduksjon representerer et stort marked for leverandørene av landbruksmaskiner med over 100 000 solgte maskiner hvert år. Hovedmengden av disse er traktordrevne redskaper. Disse redskapene representerer det største potensialet for forbedring av effektivitet, lønnsomhet og økologi.

Det ligger et stort potensial innen dette med å forbedre hvordan traktor og redskaper arbeider sammen. Faktisk så har arbeidet å integrere traktorer og redskaper bare så vidt begynt.

I nær fremtid vil vi se smarte løsninger og et stort antall nyvinninger når det gjelder integrering. Trepunktshydraulikken foran på Valtra som svinger med og LH Lift er et godt eksempel på dette. I dag går utviklingen av traktorene mye raskere enn på sektoren for selvgående redskaper pga. langt større produksjonsvolum for traktorer.

Traktorer er fremdeles størst som bære- og drivenhet for grashøstingsutstyr

I de siste årene har markedet for grashøstings-utstyr for større arealer og leiekjøring blitt delt mellom selvgående høstmaskiner og slåmaskiner, lessevogner med finsnitter og ulike slåmaskinkombinasjoner. Man diskuterer i dag "plusser og minuser" hos de ulike høstesystemene. Det største arealet blir slått og høstet ved hjelp av traktorer, og noen hevder at traktordrevet grashøstingsutstyr vil miste sin ledende posisjon i markedet.

Bønder over hele verden er kontinuerlig på leting etter bedre effektivitet og mer økonomiske løsninger for sin egen virksomhet. En viktig detalj når det gjelder bondens økonomi generelt er hvordan man kan optimalisere bruken av traktorene på gårdene. De dyreste selvgående maskinene er kun for spesielle jobber og et "smalt segment" da lønnsomheten og fleksibiliteten til disse enheten er begrenset.

Skal redskapsleverandørene lykkes i fremtiden, hevder enkelte aktører at man må konsentrere seg om produksjon av traktordrevne redskaper. Egenskapene hos de enkelte produktene må i fremtiden støtte optimalt opp om den mest effektive måten å bruke traktorene på.

Ideell traktor for grasproduksjon

Hva gjør en traktor ideell for grasproduksjon? Lav vekt, manøvrerbar og lettkjørt, høy kraftuttakseffekt og stor hydraulikkapasitet samt fleksibel med hensyn til tilkobling og betjening av mange ulike redskaper og kombinasjoner av dem. Stor aksellast er spesielt problematisk da dette øker jordkomprimeringen og gir sporskader på bløtt underlag med etterfølgende problemer for neste skår. Siden stor vekt sjelden er nødvendig under innhøsting av gras, så er det bedre å benytte en lett traktor med tilleggsvekter dersom det viser seg å være nødvendig. Derfor er traktorer med høy kraftuttakseffekt og hydraulikkapasitet svært fordelaktige da de gir maks. arbeidskapasitet ved minimum jordkomprimering.

Man tror at redskapskombinasjonene i fremtiden vil bli mer populære da de vil gi bøndene og leiekjørerne større fleksibilitet og kapasitet med færre overkjøringer, færre arbeidstimer og lavere drivstofforbruk. For å klare denne trenden må traktorene være allsidige i den form at de må ha stor kapasitet i hydraulikken både bak og foran (inkl. kraftuttak foran) samt tilkoblingsmuligheter for redskapshydraulikk og avansert styringselektronikk.

Som et resultat av økt redskapsvekt, er lav basisvekt og jevn vektfordeling viktig. En god vektbalanse mellom forparten og bakparten på traktoren må oppnås selv når ulike redskapskombinasjoner er montert på traktoren.

Kjøring på grasmark er svært sensitivt arbeid. Dette gjelder særlig for første års avling hvor man må høste varsomt for å unngå skader på den unge grasmatten. I tillegg til lav vekt vil girsystemer med mykt girskift og vendegir kombinert med 4-hjulsdrift bidra til man unngår at hjulene spinner/glir under start og stopp.

I fremtiden vil en mer vellykket integrering mellom redskaper og traktorer bli mer populære og gi større lønnsomhet. Det er allerede svært viktig å ha ISOBUS-muligheter på traktorene og redskapene for å teste og øke erfaringene i den fremtidige utviklingen.

Hver steg teller

Den maksimale kapasiteten til grashøstingsutstyr avhenger av hvordan hele "flåten" kan yte samlet under spesielle forhold samt hvor godt de individuelle forbindelsene i kjeden av driftsenheter er balansert i forhold til hverandre.

Stor lastekapasitet eller høy kjørehastighet under slåing hjelper ikke mye dersom snuingen på vendeteigen er tungvint og tidkrevende. Høye transporthastigheter og høy effekt er også viktige egenskaper, men for å kunne holde høy hastighet over hele strekningen, kreves sofistikerte fjæringssystemer ikke bare på forakselen, men også på førerhus og føresetet. Under innhøsting med lessevogner teller hvert trinn i arbeidsprosessen og gir lønnsomhet når hvert enkelt enhet fungerer godt.

Samarbeid innen testing og utvikling

Valtra samarbeider med flere produsenter når det gjelder testing av produkter og teknologi i mange år. De fleste av disse testene har blitt utført i Finland.

Basert på erfaringene fra testene, blir redskaper med lav vekt tilbudt for montering foran og bak på traktorene. Sammen med ulike tilkoblingsalternativer og høy kraftuttakseffekt oppnås høy kapasitet og fleksibilitet. For mange kunder er vendbar fører plass med god ergonomi et optimalt ekstraustyr.

■ Tapio Riipinen

Det SPIRER og GROR i nord

Dersom noen tror at landbruksrelatert virksomhet nordpå lever på sultegrensen, må de tro om igjen. Valtra-forhandler Trama Harstad AS i Harstad merker optimisme og investeringsvilje i landbruket.

Totalmarkedet i Troms vokser i tråd med det som skjer i resten av landet. Daglig leder i Trama Harstad AS, Kenneth Johansen, forteller at byttefrekvensen øker.

– I dag opplever vi at en bonde kan komme hit og kjøpe en splitter ny traktor nærmest på impuls. Tidligere kunne en bonde ha en traktor i ti år, og salgsprosessen kunne dra ut i månedsvis. Nå bytter mange allerede etter tre-fire år, sier han.

Bonde og entreprenør

Noe av forklaringen på det økte maskinsalget henger trolig sammen med en utvikling som er gjengs for store deler av den norske bondestand. Tidligere snakket Johansen om at

markedet var delt på midten mellom entreprenører og bønder.

– Stadig oftere kombineres nå bondeyrket med entreprenøryrket, sier han.

Dermed øker behovet for tyngre og større utstyr, enten det er brøyteredskap eller utstyr til produksjon av gras.

– Mange bønder slår seg sammen for å effektivisere, sier han.

I tillegg legger en del bønder ned virksomheten. Men jorda blir ikke liggende brakk. Den går til leiejord eller tilleggsjord, noe som fører til bedre vilkår for dem som er igjen. Dermed har Trama Harstad AS fått tilgang til en ny kundegruppe som er aktive på bruktmarkedet, nemlig den som har arvet eller kjøpt et småbruk og benytter det som fritidseiendom.

– Stadig flere ser verdien av et nedlagt småbruk som rekreasjon, forteller Johansen.

Harstad og Sortland

Kundegrunnlaget er altså definitivt til stede for god vekst for Trama Harstad AS. Med

hovedkontor i Harstad og en avdeling – et heleid datterselskap – på Sortland, dekker de et stort distrikt.

– Vi har vel en aksjonsradius på vel 20 mil hver, forteller Arne Kringlen, selger for Trama i Sortland.

Han har mye reising i et område som innbefatter Lofoten, Vesterålen, Hamarøy og Steigen. Sør Troms. Indre del av Ofoten inn mot Sverige dekkes av Edvar Nicolaisen fra Harstad.

Salgs- og servicebedriften Trama Harstad AS ble etablert i 1986 av Karl A. Traasdahl. I dag er 12 ansatte travelt opptatt med å skjøtte de mange oppgavene både i salgsavdelingen, serviceavdelingen, på verkstedet og i administrasjonen.

I 2005 ble avdelingen i Sortland åpnet, med fem ansatte.

– Begge steder har vi hånd om hele verdikjeden som en forhandler representerer. Vi har alt fra et bredt delelager, vi har kompetente servicefolk, erfarne selgere, masse ungdommelig pågangsmot og vilje til å nå våre mål, forteller Johansen.

Daglig leder i Trama AS, Kenneth Johansen, har opplevd en voldsom vekst de siste årene.

Med servicebilen når faglig leder Terje Holte kunder i et stort distrikt.

Tor Heimtun og sønnen Tobias fristes til å kjøpe ny Valtra når Kenneth Johansen demonstrerer mulighetene.

Service vesentlig

De fleste i Trama, både i Harstad og på Sortland, har oppgaver knyttet til service – enten det er på verkstedet eller ute hos kundene.

– Vi får stadig signaler fra kundene våre om at den servicen vi gir, er verdifull. Service er grunnlaget for å lykkes forteller han.

Og lykkes har Trama AS definitivt gjort. Gjennom 22 år har bedriften bygd opp et kontaktnett med gode, seriøse leverandører av kjente varemerker. Valtra, Claas, Stihl, Honda, Polaris og Kubota borger alle for kvalitet.

– For oss har det vært viktig å ha mange bein å stå på. Det er Trama som er vårt fokus, og de merkevarene vi har satset på skal alle løfte fram Trama-navnet, sier Johansen.

Skog

Merkenavnene er gode, og sortimentet er bredt – men ikke bredere enn at det er en naturlig sammenheng i produktspekteret. Hos Trama Harstad kan du kjøpe alt fra store traktorer med snøplog til rundballepresse, ATV, motorsag eller snøscooter.

I Tramas omgivelser dominerer et landskap preget av fjorder og bart fjell. Men på flatene spirer og gror det i plantet granskog. Dette er en ressurs som blir stadig mer påaktet.

– Tidligere ble det bare hentet ut litt ved. Nå er interessen for skog stor, sier Johansen som i de siste fire åra har hatt stor etterspørsel etter både vinsjer og vedmaskiner.

Fullt

ATVer og snøscootere er produkter som primært ikke retter seg mot landbruket.

– På Sortland har vi foreløpig satset kun på landbruksprodukter, sier Kringelen som har god avsetning på skogsutstyr.

Han har ikke har fysisk plass til å videreutvikle sortimentet ennå. De leide lokalene er fylt til randen. Men en bedrift som vil ha kontroll på utviklingen vet å skynde seg sakte. En utvidelse på Sortland kommer nok når tida er moden.

Utvider

Moden er tida i alle fall hos Trama Harstad – nærmest overmoden.

– Nå er vi lei av å se på tegningene. Nå vil vi se et bygg, sier Kenneth Johansen.

Han peker på veggen på spiserommet hvor tegningene for det kommende nybygget henger. Alle kommunale godkjenninger er på

Daglig leder i Trama AS i Harstad, Kenneth Johansen og selger Arne Kringelen merker investeringsvilje i nord.

plass. Nå mangler bare å gjøre ferdig anbudsrunderen.

– Jeg håper at vi er i gang i løpet av våren 2008, sier Johansen som ser fram til å flytte ut av et slitt og upraktisk 70-tallsbygg til et mer kostnadseffektivt og flott nybygg med en stor butikk på ett plan.

Bli enda bedre

Nybygget blir et monument over en sunn bedrift i vekst. Konkurrentene er mange, med Fellekjøpet i umiddelbar nærhet i Harstad. På Sortland treffer Trama både Eikmaskin og Fellekjøpet på Sortland og A-K maskiner i Lofoten.

– Den tøffeste konkurrenten til Valtra her i nord er Ferguson, sier Johansen som i blant undrer seg over prisene Eikmaskin varter opp med.

– Men vi er markedsleder, og det er vi på grunn av servicen, mener Johansen.

Han forteller at Trama i fjor omsatte for 42 millioner kroner i Harstad og 16 millioner i Sortland.

– I 2000 var omsetningen på rundt 17 millioner kroner, så vi har hatt en voldsom vekst, sier han.

Med 52 prosent markedsandel er det vanskelig å ta ytterligere markedsandeler.

– I stedet fokuserer vi nå på oss selv – hvordan bli enda flinkere til å møte våre kunders stadig mer krevende behov, sier Johansen.

■ Kalle Seip
Foto: Kalle Seip

Er populær blant pløyemesterne

På det beste har ca. en fjerdedel av traktorene i pløye-VM vært Valtra

Valtras A-serie er populær blant konkurransepløyerne overalt i verden. En bra traktor i en pløyekonkurranse skal være liten, smidig, lett å stige inn og ut av, den skal ha et lavt førerhus plassert langt bak samt naturligvis svært nøyaktig trepunktsoppheng og hydraulikk. A-serien oppfyller alle disse ønskene.

Valtra-førerne har klart seg bra i pløyekonkurransene. VM-gull i 2002 ble vunnet av svenske Anders Göransson-Frick i vendepløgeserien. I 2005 tok irlenderen John Tracey sølv i teigplogserien og i 2006 tok Eamon Tracey bronse.

Et spesielt eksempel i samarbeidet mellom Valtra og konkurransepløyningen var **Tommi Mäkinen**, som senere ble berømt som fire ganger verdensmester i rally. Mäkinen deltok i en pløyekonkurranse allerede som 14-åring og ble finsk mester første gang som 19-åring. Tommi Mäkinen ble finsk mester i pløying sammenlagt tre ganger. Bara et par år senere var den unge bonden opptatt av sin rallykarriere og rakk ikke å delta i pløyekonkurranse lengre. Etter rallykarrieren har Mäkinen gått tilbake til å drive gården hjemme bare litt over 20 km fra Valtras fabrikk.

Rautiainen jager medaljeplass

Matti Rautiainen, som ble finsk mester i serien for teigploger tre år på rad, reiser til Østerrike i august 2008 på jakt etter medaljeplass i VM-tevlingen. Dette er fjerde gangen Rautiainen deltar i VM-tevlingen.

– Den første gangen i Tsjekkia gjaldt det å lære hvordan dette foregår. Jeg hadde glemt å stille frem klokka til lokal tid, så jeg fikk tidstillegg. Hadde det ikke vært for dette hadde jeg havnet på fjerdeplass. Før tevlingen i Irland gjennomgikk plogen en renovering slik at det ble for lite trening og jeg kom på niende plass. I fjor i Litauen ble jeg nummer fem. I år håper jeg å kunne forbedre plasseringen, dersom alt går bra, uttaler Rautiainen.

Han kjører med en Valtra 900 og en Kverneland-plog.

– Valtra har relativt lang akselavstand som gjør at den går rett. Dessuten er Autocontrol-hydraulikken nøyaktig. Sikten er naturligvis også viktig. Traktoren er ellers lett å manøvrere.

Ved Finlands Mesterskap-pløyningen i fjor ble det organisert en konkurranse mellom en personstyrt og en GPS-styrt traktor. Traktoren som ble styrt av pløyemesteren gikk rettere. Dog ville nok den GPS-styrte vinne over de fleste middels-gode førerne. Da den automatiske styringen ble utviklet må man nok regne med at snart kommer den dagen da en maskin pløyer bedre enn den beste føreren.

Danmarks mesterpløyer kjører med Valmet

Søren Svenningsen fra Ålborg i Danmark ble dansk pløyemester i oktober 2007. Svenningsen hentet hjem seieren med en Valmet 6800 og en to-skjærs Kverneland-plog.

Konkurransen var jevn da det bare skilte fem poeng mellom den som seiret og den som ble nummer tre. Søren Svenningsen fikk 233 poeng, bare ett poeng mer enn toeren Søren Korsgaard.

I 2007 ble konkurransen forlenget til to dager. Da hadde de konkurrerende bedre muligheter til å prestere sitt aller beste, da de hadde mer tid på seg. Konkurranseforholdene i GL. Estrup var så godt som perfekte. Det var fint vær og jorden var av jevn kvalitet. Derfor hadde alle konkurrentene like gode muligheter til å lykkes.

Søren Svenningsen har deltatt i pløyekonkurranser i ca. 17 år. Han ble interessert i konkurranser via sin bror, som er god til å pløye. Svenningsen har deltatt i danske mesterskapet minst seks ganger og noen fine resultater tidligere også. Før det nasjonale mesterskapet 2007 har

Søren Svenningsen

Foto: Arne Gejl, Effektivt Landbrug

Matti Rautiainen

Peter Alderslade

Foto: Andy Collings

Hereford-oppdretterne samles i København

Foreningen for verdens Hereford-oppdrettere med nærmere 20 000 medlemmar i ca. 20 land holder sin verdenskongress i Europa i år. De som driver med denne rasen samles hvert fjerde år ulike steder i verden for å utveksle informasjon og nyheter om avling av av rasen og spørsmål og dyrehold.

Dyr av Herefordrasen anses som verdens best dyreslag for biffkjøtt. Denne rasen har tilpasset seg klimaet i så godt som alle land og trives både i hard kulde og brennende hete. Nå er det enda viktigere enn tidligere at rasen, som fått spredning over hele verden, holdes renraset. Verdenskongressen tilbyr Hereford-oppdretterne et forum der de kan få den nyeste informasjonen om forskningen i tillegg til annen veiledning.

Som den eneste traktorprodusenten i Norden vil Valtra bidra til Herefordrasens utvikling ved å delta i og støtte kongressen, som holdes i København 29.6–1.7. De som deltar i kongressen har en unik mulighet til å bli kjent med og besøke Hereford-oppdretternes gårder overalt i Norden før og etter kongressen.

Mer informasjon om rasen og kongressen:
www.hereford.com

* * *

Valtra's websider får ny layout

Valtra fornyer sine websider nå i vår. De nye sidene har ny layout og nye egenskaper som er bedre tilpasset web-brukernes behov enn tidligere.

De nye websidene er planlagt ut fra kommentarer fra kundene. På de nye sidene finnes det bl.a. mer informasjon om traktorservice og reservedeler, mer detaljert teknisk informasjon og flere levende bilder og lyd. Samtidig er sidene blitt utviklet slik at de blir betydelig lettere å bruke.

De nye sidene finner du på adressen
www.valtra.no. Du er velkommen til å kommentere de nye websidene.

han kommet på tredje plass to ganger og på andre plass én gang.

Den Valmet 6800 som han brukte i de danske mesterskapene 2007 hadde han lånt av bonde **Keld W. Jensen**, som Søren Svenningsen hjelper av og til. Keld W. Jensen skylder av Valtra-traktorene. Han har både nye traktorer, bl.a. en Valmet 6800 og en Valtra T190, og eldre traktorer som Volvo 810, Volvo 814 og Volvo BM 2650.

Søren Svenningsen kommer til å konkurrere for Danmark i Østerrike i august 2008.

Storbritannias mester har konkurrert i 35 år

Peter Alderslade driver hjemgården sammen med foreldrene sine og broren **Geoff**. I tenårene ble han interessert i konkurranser da faren hans har vunnet over 100 pløyemesterskap. Peter konkurrerte første gangen med en Ford 5000 og en tradisjonell fireskjærs Ransome-plog. Han husker at han ble nr. 2 i den første konkurransen og fikk ett pund i premie for tittelen som yngste deltaker.

I løpet av 35 år i ulike konkurranser har han brukt mange kombinasjoner av traktor og plog. Nå har han en Valtra A95 og en to-skjærs Kverneland-vendeplø. Denne kombinasjonen har han brukt i et par år. Med den vant han det 57. nasjonale pløyemesterskapet i Storbritannia i vendepløklassen. I 2006 kom han på 2. plass.

Hvorfor valgte Alderslade en Valtra til pløyingen?

– Vi var på leting etter en traktor som skulle passe bra både til arbeidet på gården og til pløye-konkurranser, er det enkle svaret.

– Vi hadde ikke hatt Valtra tidligere og gikk derfor gjennom et stort antall ulike traktoralternativer. Denne traktoren hadde en frontlaster som jeg trenger og jeg liker at førerstedet er plassert i bakre delen av førerhuset, tilstrekkelig nær bakvinduet. Da har man utmerket sikt bakover og kan følge med hva som hender der.

Alderslade synes at hydraulikken fungerer optimalt med konkurranseplogen f.eks. da man skal jevne ut et kileformet pløyeskifte til jevn bredde ved å løfte opp det bakre skjæret før det fremste.

– Dessuten har arbeidshydraulikken et tilstrekkelig antall uttak slik at jeg har kunnet koble til et hydraulisk toppstag, løftestang samt en sylinder som regulerer bredden på den første fåren. Sporvidden kan stilles inn på 54 tommer som får sluttresultatet til å bedre ut, synes han.

– Det er også viktig at traktoren er ganske kort. Da synker ikke hjulene ned i mykt underlag, så det oppstår ingen jordpakking som kan gi et ujevnt pløyeresultat. Det er også bekvemt å stige inn og ut av traktoren på begge sider.

Fastän-gården har en teleskoplaster A95 som er effektiv til mange lasteoppgaver.

– Vi ble også overrasket av hvor sterk den er. Traktoren orker å dra en 24 meter bred slepe-montert åkerspøtte og en stor tilhenger under treskingen, forteller Peter Alderslade.

– Lavt drivstofforbruk betyr også mye. Vi antar at A95 bruker mindre drivstoff enn de foregående traktorene.

Familien Alderslade var så fornøyd med sin A95 at de begynte å se på andre Valtra-traktorer, da én av gårdens store traktorer skulle fornyes.

– Det var problem med servicen på den gamle traktoren. De lokale Valtra-forhandlerne har begge et godt rykte, så vi prøvde et par Valtra-traktorer. Tidspunktet var gunstig da det var en T191. Den hadde litt større effekt enn de traktorene som vi prøvd, men den gir virkelig valuta for pengene, så vi kjøpte den.

Peter Alderslade kommer til å delta i konkurransen i Østerrike med Valtra-traktoren sin og en passende plog. Og deretter – hvem vet?

■ **Tommi Pitenius**
Søren Bruun
Roger Thomas

Sikrer forutsigbarhet og trygghet

Lantmännen Maskin byr på en unik garantiordning ved kjøp av Valtra.

Du finner det bare i Norge. Og i Norge er det bare Valtra som byr på det. Fem års fabrikkgaranti gjør at du slipper uventede fakturaer.

– Fem års fabrikkgaranti, som er standard ved kjøp av en ny Valtra, betyr at fabrikken garanterer for en hver form for produkt- eller produksjonsfeil, forteller servicesjef **Terje Kjemperud**.

Han presiserer at dette gjelder uansett ved kjøp av ny Valtra gjennom Lantmännens forhandlernet, og at det ikke dreier seg om noe tillegg i prisen.

Forutsigbart

– Vi har veldig gode erfaringer med garantiordningen som gir kunden en ekstra trygghet og forutsigbarhet. De slipper å forholde seg til overraskende fakturaer på grunn av uforskyldte skader på traktoren, sier han.

Garantien gjelder i fem år, eller inntil kjørte 2 500 timer. Den som kjører mer i løpet av en femårsperiode, kan kjøpe en tilleggsgaranti på inntil 4 000 timer.

– Men fortsatt vil garantien være begrenset til fem år, forteller Kjemperud.

I god stand

Kjøper du en Valtra, sies det litt på spøk at det eneste du behøver å tenke på er å betale forsikring og fylle diesel.

– Det forutsettes likevel at eieren tar seg av det daglige vedlikeholdet. En Valtra-eier er ikke fratatt plikten til å sjekke olje og smøre traktoren etter behov. Men de store intervallservicene i garantiperioden skal overlates til en av Valtras servicespesialister, sier servicesjefen og legger til at intervallene på 500 timer på motorolje fordrer et godt daglig vedlikehold.

– På denne måten sikrer vi at traktoren holdes i optimal stand og sikrer produktiviteten, sier han.

Totalpakke

Forutsigbarhet er et vesentlig element i Valtra-systemet. Derfor er det faste priser på hver service – priser som vil variere fra modell til modell, men som er kjent ved kjøp.

– Vi gir også et tilbud om forhåndsbetalt service, en pakke på 2 500 timer eller 4 000 timer, sier Kjemperud.

Dette er en totalpakke som særlig benyttes av entreprenører som leaser traktoren. Ordning

gen fører til enda større økonomisk forutsigbarhet ved at service også inngår i den månedlige betalingen.

Høy gjenbruksverdi

Markedssjef i Lantmännen, **Tor Jon Garberg**, forteller at 99 prosent av Valtra-eiere lojalt følger opp serviceavtalen. Derfor er det liten risiko knyttet til innbytte av en Valtra-traktor.

– Oversikt over den reelle salgsverdien av brukte traktorer viser at Valtra ligger på det høyeste nivået i brukmarkedet, sier han.

Markedssjefen registrerer også at brukimport av Valtra ikke er særlig interessant, da ordningen med fem års fabrikkgaranti kun gjelder i Norge for traktorer kjøpt gjennom Lantmännens forhandlere.

– Vi oppnår å ha mer lojale kunder. Gjennkjøpsprosenten er større enn hos andre forhandlere. Kunden vet nemlig at det ligger en verdi i garantien. Totalpakken ved kjøp av en Valtra dreier seg om mer enn prisen, sier Garberg.

■ **Kalle Seip**

Valmet 502 – verdens mest stillegående traktor

Valmet 502 overrasket traktormarkedet i 1971. For første gang i verden ble det tilbudt en traktor med 54 hk og et velte-sikkert førerhus som standardutstyr. Førerhuset var konstruert som en integrert del av traktoren.

Nøkkelordet under hele planleggingen var ergonomi. Valmets konstruktører hadde lært seg ergonomi under ledelse av produktutviklingssjef Rauno Bergius. Dette hadde blitt tilpasset på modellene 900 (1967) og 700 (1968), men på 502 ble det brukt nye løsninger som hevet Valmet 502 opp til en klassiker i traktor-verdenen. Traktorens formgivning ble sterkt påvirket av den industrielle designeren Henrik Wahlfors, som også satte sitt preg på boggie-traktoren Valmet 1502.

Støynivået var i flg. en offisiell måling N85, som betyr at menneskeøret kan være utsatt for dette støynivået uavbrutt i fem timer uten stor fare for å skade hørselen. Alle konkurrenter med unntak av BM-Volvos modell T650 lå rundt N90. De hadde ikke veltesikkert førerhus som produsenten selv hadde konstruert, men var et standardprodukt fra en førerhusfabrikk.

Da man studerer førerhuset på 502'en, har utformingen en egenskap som til og med er viktigere enn støynivået. Førerhuset var en tett modul som ble plassert på rammen, hvilende på fire gummiputer. På denne måten hindret man vibrasjoner i rammen fra å bli til støy i førerhuset. Takket være tettheten kunne førerhuset utstyres med et skikkelig friskluftssystem med oppvarming.

Valmet 502 hadde et annerledes, fordelaktig utseende sammenlignet med andre traktorer på samme tiden. Traktorens 3-sylindret Valmet 310B-motor hadde et slagvolum på 2,7 liter. Effekten var 54 hk SAE ved 2 300 o/min. Den delvis synkroniserte girkassen hadde 6 gir forover og 2 bakover. Egenvekten var 2 495 kg.

Det var lett og sikkert å stige opp i førerhuset takket være de store dørene og det flate golvet. Førerens sittestilling var så bra som mulig, takket være nøye avveid plassering av setet og rattet. Valmet 502 var den første middelstore traktoren i verden som hadde hydrostatisk styring som standard. Da ble det også slutt på vibrasjonene i rattet og slagene i fingrene.

All viktig betjening var konsentrert til høyre for føreren. Girspakene om tidligere var plassert mellom benene til traktorføreren var også flyttet ut på siden. Setet kunne vris 30 grader mot høyre og samtidig vippes 8 grader sideveis for å mer bekvem sittestilling under pløying.

Utformingen av førerhuset var funksjonell. Kileformen gjorde førerhuset godt egnet for skogsarbeid. Samtidig gav de store glassarealene fri sikt i alle retninger. For å manøvrere arbeidsredskaper vippes passasjeretsetet fremover eller man åpner det ene av bakvinduets to deler. Bak førerhuset finner man utvendig hydraulikkspak som letter tilkoblingen av redskaper.

Utseendet avvek radikalt fra andre traktorer. Motorpanserets kileform begynte tidlig på Valmet-traktorene og finnes fremdeles dagens Valtra-traktorer. En viktig egenskap var at motorpanseret var smalt i den bakre delen som jo gir best mulig sikt forover. Motorpanserets forenklete form letter og adkomsten ved service.

I 1974 kom en forbedret versjon, den såkalte E-modellen, der man hadde gått over til dobbeltpumpe for hydraulikken og samtidig ble det mulig å benytte 14,9-30 bakdekk. Følgende modellfornyelser kom i 1978, da traktoren fikk nye, gladere farger og førerhuset fikk et nytt bakvindu i en hel del.

Av typemodellen 502 ble det produsert over 20 000 traktorer i årene 1971–1982. Følgende modeller var den røde Valmet 504, siden 305... De beste egenskapene hos Valtra's nåværende A-serie har i prinsippet gått i arv fra 502'en.

■ Hannu Niskanen

Returadresse:
Lantmannen Maskin AS
Postboks 154
1371 ASKER
Telefon 66 75 20 00
www.lantmannenmaskin.no
www.valtra.no

Stil og kvalitet

Velg flotte og funksjonelle Valtra produkter til deg selv og din familie.
I vårt produktspekter finner du både sommer og vinterartikler som klær, tilbehør og gaveartikler.
Bli kjent med våre produkter ved nærmeste Valtra forhandler eller på vår hjemmeside www.valtra.no

